

אחרים" אינה מצד מעלת המצוות, אלא כיון שעל-ידי 24
פגם בקיום המצוות נפגם גם לימוד התורה, כדלהלן. 25

ו.

לימוד התורה בלא קיום מצוות אינו מושלם

בענין ההלכה המוזכרת לעיל אומר אדמו"ר 26
הזקן¹⁵: "יפסיק תלמודו ויעשה המצוה... כי זה כל 27
האדם, כמו שאמר¹⁶ חכמים, תכלית חכמה תשובה 28
ומעשים טובים, ואם אינו עושה כן נמצא שלמד שלא 29
לעשות ונוח לו¹⁷...". 30

מזה שלאחר שאדמו"ר הזקן מציין¹⁸ את הטעם 31
החיובי (לפסק "יפסיק תלמודו ויעשה המצוה"), שהוא 32
"כי זה כל האדם" לקיים את המצוות, הוא מוסיף: ואם 33
אינו עושה כן נמצא שלמד שלא לעשות" (כלומר, ללא 34
קיום המצוות, גם לימוד התורה אינו כראוי) - מובן, 35
שהטעם "כי זה כל האדם" אינו מספיק כדי שהמצוה 36
תדחה תלמוד תורה. שהרי אמנם, קיום המצוות הוא 37
"כל האדם", אך בכל זאת, בהיותו דבר מוגבל, אין 38
הוא יכול לדחות את התורה, שהיא בלי גבול. לפיכך 39
מוסיף אדמו"ר הזקן: "ואם אינו עושה כן, נמצא שלמד 40
שלא לעשות". 41

כלומר, קיום המצוות, אשר "זה כל האדם"¹⁹ - 42
האדם כולו כולל כחותיו השכליים - כפי שאמר²⁰ 43
חכמים "תכלית (ה)תכלית" היא גם השלימות) חכמה 44
תשובה ומעשים טובים", ולפי זה, שקיום המצוות הוא 45
התכלית והשלימות של החכמה - תורה - הרי "אם 46
אינו עושה כן, נמצא שלמד שלא לעשות", כלומר, 47
הלימוד אינו כראוי. 48

ז.

המצוות - "גבול" ו"בלי גבול"

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: במצוות²⁰ ישנם שני 49

ג.

חובת הגברא בתורה ומצוות

בדומה לכך יש הבדל בין התורה לבין המצוות 1
לגבי אופן חובת האדם בהם - גברא: חובת תלמוד 2
תורה אינה מוגבלת, כדברי הרמב"ם¹¹ "כל איש 3
מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין 4
שלם בגופו בין בעל יסורין..."¹², וכן זמן חובת האדם 5
בכך הוא תמיד¹². ואילו במצוות, יש לכל מצוה 6
הגבלות משלה בזמן קיומה, או מקום מסויים 7
וכדומה. 8

ד.

גם במצוות יש ענין של בלי גבול

אך לפי זה קשה להבין את הגירסא "צדיקים אין 9
להם מנוחה..."¹³, שבה נכללים גם מארי עובדין טבין, 10
עבודת קיום המצוות, כדלעיל: כיצד ייתכן שגם 11
בעבודה זו, שהיא מוגבלת, יהיה "אין להם מנוחה", 12
ענין של בלי גבול? 13

הכרחי אפוא לומר, שגם במצוות יש מעלה של בלי 14
גבול, ובכך תובן הגירסא "צדיקים אין להם מנוחה..."¹⁴. 15

ה.

מבטלין תלמוד תורה מפני מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים

לכאורה ניתן לומר, שההלכה¹³ "מבטלין תלמוד 16
תורה מפני מצוה שאי-אפשר לעשותה על-ידי אחרים" 17
מוכיחה שגם במצוות יש ענין של בלי גבול, כי אילו 18
הן היו רק בדרגה של גבול, כיצד ייתכן שידחו את 19
תלמוד תורה, שהוא בלי גבול¹⁴? 20

אך לאמיתו של דבר, אין זו הוכחה לכך שגם 21
המצוות הן בבחינת בלי גבול, כי ההלכה "מבטלין 22
תלמוד תורה מפני מצוה שאי אפשר לעשותה על-ידי 23

(11) ה' ת"ת פ"א ה"ח. הועתק בשו"ע יו"ד ר"ס רמ"ו. שו"ע אדה"ז
או"ח ר"ס קנה. ולהעיר מהשינויים בשו"ע מל' הרמב"ם - ואכ"מ.

(12) כמש"נ (יהושע א, ח) לא ימוש גוי והגית בו יומם ולילה. ולהעיר
מהעונש הכי חמור וכל האפשר לו לעסוק בו (מנהדרין צט, סע"א. ועיין
תו"א מג"א צח, ג).

(13) מו"ק ט, סע"א ואילך. רמב"ם ה' ת"ת פ"ג, ה"ד. ה' ת"ת
לאדה"ז פ"ד ס"ג.

(14) בתניא פל"ז (טט, סע"א. ועד"ז בה' ת"ת שם כדלקמן בפנים):
ומבטלין ת"ת לקיום מצוה מעשית כשא"א לעשותה ע"י אחרים משום
כי זה כל האדם ותכלית בריאתו כו' להיות לו ית' דירה בתחתונים כו'.
אבל: מכיון שהמעלה שבמצוות שהם "כל האדם" היא רק בנוגע
לתכלית בריאת האדם - הרי באם ביחס התורה ומצות עצמן, המצות הן
שלא בסוג מדרי' התורה, אין הטעם מספיק שיבטלו ת"ת מפני מצות, כי
איך ידחה (ענין של) בל"ג מפני (ענין של) גבול, כפפנים.

(15) ה' ת"ת שם.

(16) ברכות יז, א.

(17) ירושלמי פ"ק דברכות (ה"ב), ובבלי ספ"ב דברכות.

(18) וכמ"ש בתניא - כנ"ל הערה 14.

(19) להעיר שהן בכתוב הנ"ל (קהלת יב, יג) והן בהעתקתו במרו"ל
נאמר גם "את האלקים ירא", "תשובה".

(20) ולהעיר אשר כן הוא גם בכל הבריאה ופרטי: ישנו הענין הכללי
והשווה בכלם - התהוות תמידית מאין ליש בדבר הוי' (בכח מהותו
ועצמותו ב"ה כו') וצורת ופרטי כאו"א ע"י חפץ הוי' (ע"י התלבשותו
בחכמה) - ראה קונטרס עה"ח בתחלתו (ותו"א ד"ה נ"ח מצוה) בפ"י
מש"נ כל אשר חפץ הוי' עשה.

ולהעיר לשון הנ"ל הוא בתהלים קלה, ו. - ובר"ה ויקם עדות ה'ש"ת
מביא גם המשך "בשמים ובארץ גוי",

אבל בתו"א שם (אף שמעתיק ג"כ "חפץ הוי'") מקשר כ"ז עם
מש"נ: למה יאמרו הגויים גוי, שהוא בתהלים קטו.